

Kosmopolitisme- zomereditie 4

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2019

Verschil taboe en morele plicht

Morele plicht is intermenselijk, die verzaken vraagt vergeving en/of boetedoen.

Taboe is iets van jezelf en vraagt rituelen die de reinheid herstellen.

Westerlingen zullen een taboe niet snel als moraal (h) erkennen; niet algemeen geldig, je kunt het overtreden zonder dat je de regel kent, en of je het nu wist of niet; reiniging is noodzakelijk.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Taboe en walging

Bij morele fouten telt de intentie mee en ook is de rationalisatie van belang.

Bij taboe telt de intentie niet of nauwelijks en speelt rationalisatie nauwelijks een rol, het gevoel van walging bij overtreding van het taboe is belangrijk.

Alle mensen delen het gevoel van walging, maar wat er walgelijk is verschilt.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Tragedie

Hegel; tragedie komt niet voort uit botsing goed-kwaad, maar uit botsing van twee goeden.

Nussbaums tragische keuzes kunnen zelfs in één persoon voorkomen.

Botsende waarden horen bij een wereld in verandering, bij een wezen in ontwikkeling. Bij leven dus.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Erecode

“Een erecode bepaalt hoe mensen met bepaalde identiteiten het recht verwerven op respect, hoe ze dat kunnen verliezen, en hoe het hebben en verliezen van eer de wijze verandert waarop die mensen worden behandeld.”(E.191)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Erecode en de groep

Appiah worstelt met het verschil erkenningsrespect en waarderingsrespect. (E. blz. 31 en 190)

Wij denken dat het belangrijk is om een onderscheid te maken tussen;

1- Eer tussen de leden van één eerwereld die elkaar eer toekennen en het elkaar ook kunnen ontnemen. (artsen, politie, advocaten ,motorbende, maffia)

2- Respect van de samenleving voor die eerwerelden waar men zelf geen deel van uitmaakt (deels geïnstitutionaliseerd en deels niet)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Eerwereld

Specifieke eisen voor eer worden gesteld aan leden van bepaalde groepen (een identiteit), ze gelden niet voor anderen en dit verschil worden anderen ook geacht te maken.

Maar de anderen doen dat niet altijd.

Probleem daarbij is dat de eisen voor eer los kunnen staan van moraliteit of wet. (zoals in de voorbeelden die Appiah aanhaalt in het duel of meer in deze tijd in de eerwraak)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Het belang van eer

“Ik zal in dit laatste hoofdstuk beredeneren dat eer, vooral wanneer ze is gezuiverd van allerlei vooroordelen van kaste, sekse enzovoort, uitzonderlijk geschikt is om van individuele morele gevoelens publieke normen te maken. (...) In een wereld waarin zij die een juist leven leiden gerespecteerd worden, zijn meer mensen in staat juist te leven; de cultuur van respect zal hen ondersteunen. Eer is dus geen kwijnend relict van een voormoderne orde; voor ons is ze wat ze altijd geweest is, namelijk een motor die wordt aangedreven door de dialoog tussen ons zelfbeeld en de waardering van anderen” (E.163)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Hoe verandert een erecode?

- Eer is gekoppeld aan het vermogen van tradities om de toekomst te dragen.
- Een verandering in eer kan alleen tot stand komen als de nieuwe erecode een betere toekomst belooft en gesteund wordt door degenen die als navolgenswaardig worden gezien.
- Wisselwerking; wie als navolgenswaardig wordt gezien is ook afhankelijk van de staat van een erecode; Is een nieuwe erecode in staat om de vorige tot ouderwets te maken, dan krijgen haar voorvechters ook een beter status. Weet de oude code de nieuwe code tot opstandige respectloosheid te degraderen, dan krijgen haar voorvechters een slechtere status.

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

“Iedereen heeft gewonnen, iedereen moet een prijs” (Alice in wonderland)

Appiah stelt dat eer verbonden is met processen die horen bij ons bestaan als groepsdier. We zijn bezig om onszelf neer te zetten ten opzichte van groepsgenoten. Hiërarchie speelt een rol. Een goed georganiseerd systeem van achting kan bijdragen aan het verenigen van eer en moraliteit. De vraag is natuurlijk hoe doe je dat?

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4

Wie krijgt de eer en wanneer verlies je eer?

Wiens eer wint is afhankelijk van de publieke opinie die betrokken is bij deze eerwereld via media, politiek en publiek. Denk aan het aangeven van misstanden in het leger, Oeigoeren in China, of de neergeschoten zwangere vrouw in Alabama, die nu terecht staat voor het in gevaar brengen van haar foetus. (<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/neergeschoten-moeder-aangeklaagd-voor-dood-ongeboren-kind-schutter-gaat-vrijuit~b74e24a6/>)

Maieutiek-2019 zomer kosmopolitisme-4